

Dialog społeczny w Europie w obszarze edukacji

“Dialog społeczny w definiowaniu i wprowadzaniu nowej wiedzy, umiejętności i kompetencji” to temat wizyty studyjnej, która odbyła się w **Porto (Portugalia)** w dniach **24-28 marca 2014 r.** z udziałem przedstawicieli z 13 krajów europejskich (łącznie 15 osób) reprezentujących różnorodne podmioty z obszaru edukacji i zatrudnienia w tym przedstawiciela Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku. Organizatorem wizyty był FNE, federacja związków zawodowych nauczycieli w Portugalii we współpracy z **CEDEFOP w ramach Programu Uczenie się przez całe życie (Program Międzysektorowy) współfinansowanego przez Komisję Europejską**. Podczas pięciodniowej wizyty poruszane były zagadnienia dotyczące metod, narzędzi służących rozwijaniu dialogu społecznego, współpracy pomiędzy światem edukacji, instytucjami, firmami i władzami lokalnymi, promowania zrównoważonego rozwoju i zatrudnienia oraz wdrażanie europejskich priorytetów wzrostu.

W trakcie wizyty studyjnej uczestnicy mieli okazję poznania portugalskiego systemu dialogu społecznego oraz metod i narzędzi wykorzystywanych w dialogu społecznym między różnymi partnerami. Natomiast praca w grupach umożliwiła poznanie funkcjonowania dialogu społecznego w krajach europejskich reprezentowanych przez uczestników wizyty studyjnej. Część wizyty poświęcono prezentacji działań partnerów społecznych w Portugalii m.in. Konfederacji Przemysłu Portugalii (CIP). Reprezentantka organizacji Margarida Sampaio zaprezentowała działania Konfederacji oraz podkreśliła znaczenie dialogu społecznego jako narzędzia służącego rozwiązaniu problemów. Jako główny problem obecnego systemu kształcenia w Portugalii wskazano brak dostosowania kształcenia do rzeczywistych potrzeb przedsiębiorstw.

Zdecydowaną część prac uczestników wizyty studyjnej zdominowały kwestie relacji między edukacją a światem pracy. W konferencji, która odbyła się w siedzibie FNE, brali udział przedstawiciele związków zawodowych i partnerów społecznych (UGT, ANESPO i CEFOSAP) oraz ośrodków zatrudnienia. Tematem dyskusji były szkolenia, zatrudnienie, kształcenie zawodowe nauczycieli. Przedstawiciel IEFP (Instytutu zatrudnienia i szkolenia zawodowego) zaprezentował m.in. najważniejsze realizowane projekty finansowane ze środków europejskich. Część seminarium poświęcono sytuacji szkolnictwa wyższego w Portugalii uzupełnione wizytą na Wydziale Ekonomii w Porto. Uczestnicy mieli możliwość poznania uczelni oraz jej działalności.

Wizyta umożliwiła też poznanie sytuacji firm portugalskich i w obszarze badań naukowych. Uczestnicy zwiedzili siedzibę ANJE, Krajowego Stowarzyszenia Młodych Przedsiębiorców oraz poznali rolę stowarzyszenia we wspieraniu nowych przedsiębiorstw i młodych przedsiębiorców. Kolejna wizyta miała miejsce w Instytucie Patologii Molekularnej i Immunologii Uniwersytetu w Porto – IPATIMUP, uczelni o wielkiej renomie krajowej i międzynarodowej w zakresie badań nad rakiem. Dr Raquel Seruca, przedstawiła działalność uczelni i prowadzone prace badawcze.

W programie uwzględniono temat Strategii Europa 2020 r. oraz inicjatywy "Nowe umiejętności dla nowych miejsc pracy". Uczestnicy wizyty odwiedzili też szkoły średnie w Porto, aby na przykładach wybranych szkół poznać funkcjonowanie portugalskiego systemu edukacji.

Ogólne wnioski z wizyty studyjnej

Dialog społeczny funkcjonuje we wszystkich krajach europejskich reprezentowanych przez uczestników wizyty studyjnej, ale Unia Europejska jest wewnętrznie różnorodna mając na uwadze zaszczości historyczne, sytuację polityczną i społeczną co przekłada się na zróżnicowanie sytuacji dialogu społecznego w poszczególnych krajach. Różnią się również ramy instytucjonalne dialogu społecznego. Są to np. struktury krajowe dialogu trójstronnego, w niektórych krajach funkcjonują konkretne instytucje specjalizujące się w koordynowaniu polityki, na przykład tzw. Rady Ekonomiczno-Społeczne jak w Polsce. W krajach, w których nie ma podobnych instytucji czasem doraźnie negocjuje się krajowe pakiety w zależności od woli uczestniczenia w dialogu ze strony czynników rządowych (np. w Hiszpanii, Niemczech). Instytucje mogą służyć wsparciem, ale nie gwarantują skuteczności dialogu społecznego, niezbędna jest aktywność wszystkich zainteresowanych stron. Dialog społeczny jest silny i odnosi sukcesy wtedy, gdy silne i zaangażowane są organizacje partnerów społecznych. Trójstronny dialog społeczny na szczeblu krajowym to główna forma dialogu społecznego np. w Polsce, natomiast, słabiej rozwinięta w krajach skandynawskich (gdzie standardem jest dwustronny dialog społeczny), w Niemczech (gdzie dominuje nieformalna i doraźna współpraca). Branżowy dialog dwustronny jest najbardziej rozwinięty w Europie Zachodniej np. Portugalii, gdzie przyjmuje formę regularnie negocjowanych układów zbiorowych.

Bez względu na znaczenie dialogu społecznego w poszczególnych krajach, jest on czynnikiem wpływającym na rozwój i jakość w edukacji, równość w dostępie do edukacji, wybór kierunków rozwoju polityki edukacyjnej, zatrudnienia i opieki społecznej.

Jakość edukacji opiera się na trzech filarach: jakości przygotowania nauczycieli, jakości narzędzi, jakości środowiska w jakim pracują. Jakość edukacji jest jednym z elementów sukcesu gospodarczego w przyszłości.

W Strategii Europa 2020 edukacja, szkolenia i badania naukowe odgrywają kluczową rolę. Jedną z inicjatyw Strategii jest inicjatywa UE "Nowe umiejętności dla nowych miejsc pracy", w której określono następujące kierunki działań:

- działanie na rzecz lepszego przewidywania nowych umiejętności,
- lepsze dopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy,
- niwelowanie luk pomiędzy światem edukacji i pracy.

Są to wyzwania przed którymi stoją wszystkie kraje UE. Dlatego ważną kwestią jest zapewnienie możliwości dostępu do edukacji dobrej jakości dla wszystkich obywateli, wzmacnianie współpracy pomiędzy światem edukacji a światem pracy oraz wzmacnianie szkół wyższych w rozwijaniu badań, co sprzyja rozwojowi gospodarczemu krajów. Partnerzy społeczni powinni być włączani w proces rozwoju i formułowania efektywnych rozwiązań w obszarze edukacji i kształcenia przez całe życie. Kraje europejskie stoją obecnie przed kwestią poszukiwania nowego modelu systemu edukacji łączącego wiedzę i uczenie się oparte na umiejętnościach.

Niezbędne jest dostarczanie informacji i wiedzy przede wszystkim nauczycielom i studentom na temat konieczności rozwijania umiejętności posługiwania się językami obcymi oraz rozwijania dialogu społecznego na poziomie europejskim.

Istotna wydaje się też szeroka współpraca na każdym poziomie zarządzania edukacją aby wybierać najlepsze kierunki rozwoju polityki edukacyjnej i zatrudnienia. Jest to szczególnie ważne w obliczu wyzwań przed którymi stoi większość krajów UE m.in. problemy demograficzne, wysokie bezrobocie w szczególności młodych dobrze wykształconych osób oraz wysoki udział osób wypadających z systemu edukacji, wysokie bezrobocie osób powyżej 50 roku życia o niskich kwalifikacjach.

Spotkanie przedstawicieli z różnych krajów UE w ramach wizyty studyjnej było doskonałą okazją do promowania kultury uczenia się od siebie i przez doświadczenie innych osób, obserwacji, wymiany i zachęcenia do dyskusji na temat edukacji.

Dorota Iwanowska-Kleotko
Wydział Rynku Pracy